

NAM ĐỊNH TẬP TRUNG XÂY DỰNG HẠ TẦNG GIAO THÔNG ĐỂ THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI NHANH VÀ BỀN VỮNG

VŨ NGỌC HOÀNG*

Giao thông, vận tải là ngành kinh tế kỹ thuật luôn phải “đi trước một bước” để tạo động lực và cơ hội cho phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Theo đó, Nam Định xác định, tập trung đầu tư hệ thống giao thông để khai thác các tiềm năng thế mạnh cũng như thu hút đầu tư phát triển, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế. Với hệ thống kết cấu hạ tầng giao thông được đầu tư cải tạo, nâng cấp đã góp phần quan trọng để tỉnh Nam Định thu hút được các dự án trong nước, dự án đầu tư nước ngoài với tổng số vốn ngày càng tăng, trong đó một số dự án lớn được ví như những “quả đấm thép”, tạo sự đột phá trong phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Từ khóa: hạ tầng giao thông, vận tải; thúc đẩy; phát triển; thu hút đầu tư; kinh tế - xã hội; tỉnh Nam Định; phát triển bền vững.

Transportation is a technical and economic sector that always has to be "one step ahead" to create motivation and opportunities for socio-economic development. Accordingly, Nam Dinh authority identifies its important role and focuses on investing in the transport system to exploit potential strengths as well as attracting development investment and promoting economic restructuring. The system of transport infrastructure has been invested and renovated, which has made a great contribution to attracting both domestic and foreign investment with an increasing total capital. These big projects are likened to "steel punches", creating a breakthrough in the province's socio-economic development.

Keywords: Transport infrastructure; promotion; investment attraction; socio-economic development; sustainable.

NGÀY NHẬN: 15/9/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 15/10/2023

NGÀY DUYỆT: 17/11/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.334.2023.700>

1. Một số thành tựu quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội của Nam Định

Là tỉnh nằm ở trung tâm vùng Nam đồng bằng sông Hồng và là đầu mối trung chuyển và cửa ngõ giao thông về đường bộ, đường sắt, đường thủy của vùng, trong phạm vi tác động lan tỏa của tam giác tăng trưởng Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh, hiện Nam

Định có diện tích tự nhiên gần 1.700 km², bờ biển dài 72 km, dân số khoảng 2 triệu người; có 10 đơn vị hành chính (gồm 9 huyện và thành phố Nam Định) với 226 xã, phường, thị trấn, trong đó thành phố Nam Định là đô

* TS, Trường Chính trị Trường Chinh tỉnh Nam Định

thị loại I trực thuộc tỉnh¹. Thời gian qua, kinh tế của tỉnh tiếp tục tăng trưởng và có bước phát triển mới trong từng giai đoạn. Tổng sản phẩm GRDP tăng bình quân khoảng 7,5%/năm, nhất là năm 2022 tăng 9,07%, cao nhất từ trước đến nay². Cơ cấu kinh tế đã từng bước chuyển dịch theo hướng tích cực, tăng tỷ trọng công nghiệp, xây dựng và dịch vụ; giảm tỷ trọng nông, lâm, thủy sản (năm 2022: công nghiệp, xây dựng, dịch vụ (80,61%); nông, lâm nghiệp và thủy sản (19,39%)³.

Kết quả trên là những thành tựu rất đáng tự hào, là tiền đề quan trọng để Đảng bộ và Nhân dân Nam Định thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XX. Tỉnh Nam Định đã xác định mục tiêu: phát huy mọi tiềm năng, lợi thế, nguồn lực để tiếp tục xây dựng Nam Định trở thành tỉnh phát triển toàn diện, ổn định, bền vững; có hệ thống kết cấu hạ tầng đồng bộ; có mối quan hệ liên kết phát triển mật thiết với các tỉnh lân cận trong vùng và cả nước; bền vững về môi trường sinh thái, ứng phó hiệu quả với biến đổi khí hậu. Phần đầu đưa Nam Định trở thành một trong những trung tâm kinh tế hiện đại, động lực phát triển quan trọng và điểm kết nối giao thương hàng hóa, dịch vụ cũng như văn hóa của vùng đồng bằng sông Hồng với hệ thống kết cấu hạ tầng phát triển đồng bộ và hiện đại.

2. Phát triển hạ tầng giao thông để đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội

Tập trung phát triển hạ tầng giao thông vận tải đồng bộ, hiện đại, kết nối với các trục giao thông trọng điểm quốc gia và với các tỉnh trong vùng biển và ven biển phía Bắc tạo lợi thế thu hút đầu tư là chủ trương, giải pháp được xác định rõ trong Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và Nghị quyết chuyên đề toàn khóa của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh (khóa XX). Đặc biệt, Nghị quyết số 04-NQ/TU ngày 18/6/2021 về đẩy mạnh cải cách hành chính,

nâng cao năng lực cạnh tranh, xúc tiến và thu hút đầu tư giai đoạn 2021 - 2025 đã nêu rõ “ưu tiên nguồn vốn để đầu tư và sớm hoàn thành một số công trình giao thông trọng điểm, có tính chiến lược lâu dài...”⁴.

Trong hơn 10 năm qua, Nam Định đã chủ động tập trung huy động nhiều nguồn lực đầu tư xây dựng và phát triển đồng bộ kết cấu hạ tầng giao thông, nhất là hạ tầng giao thông đường bộ để tạo điều kiện thuận lợi cho công tác thu hút đầu tư trong và ngoài nước phát triển sản xuất - kinh doanh, phát triển toàn diện kinh tế - xã hội. Tỉnh đã hoàn thành một số tuyến đường bộ huyết mạch quan trọng. Trong năm 2021 và 2022, tỉnh triển khai nhiều dự án giao thông lớn, cùng với đó, Nam Định đang phối hợp với các tỉnh Thái Bình, Ninh Bình và thành phố Hải Phòng chuẩn bị các thủ tục để đầu tư tuyến đường cao tốc Ninh Bình - Nam Định - Thái Bình - Hải Phòng theo hình thức BOT...

Ngành Giao thông vận tải đã chủ động tham mưu cho Ủy ban nhân dân (UBND) tỉnh trong việc xây dựng, điều chỉnh quy hoạch phát triển giao thông vận tải phù hợp với nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội trong từng giai đoạn. Sở Giao thông vận tải đã tham mưu cho Hội đồng nhân dân (HĐND), UBND tỉnh bổ sung quy hoạch phát triển giao thông vận tải tỉnh đến năm 2030 nối các tuyến đường giao thông mới và quy hoạch một số cụm cảng đường thủy nội địa ven sông Ninh Cơ, sông Hồng, sông Đáy...

Phối hợp với các sở, ngành liên quan, UBND các huyện trong công tác giải phóng mặt bằng một số dự án do Bộ Giao thông vận tải làm chủ đầu tư; tham mưu cho UBND tỉnh các giải pháp để xúc tiến đầu tư dự án đường cao tốc Ninh Bình - Nam Định - Thái Bình theo hình thức đầu tư công, các dự án xây dựng cầu Đống Cao, Ninh Cường... Phối hợp tốt với các cơ quan, ban, ngành, các doanh nghiệp trong công tác thẩm định dự án đầu tư, giám sát thi công bảo đảm chất lượng và tiến độ các dự án; thực hiện mục tiêu nhiệm vụ từng bước hoàn chỉnh, hiện

đại hóa mạng lưới giao thông vận tải tỉnh đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.

Ngoài đường bộ, Nam Định còn có mạng lưới giao thông đường thủy đa dạng, trong đó có 4 cửa sông lớn (Ba Lạt, Đáy, Lạch Giang, Hà Lạn)... Hệ thống đường giao thông huyết mạch cũng đã được cải tạo, nâng cấp và có kết cấu mặt đường đạt tiêu chuẩn cấp cao A1; xây dựng mới nhiều cầu vượt sông lớn như cầu Tân Phong, cầu Thịnh Long để khắc phục các điểm nghẽn nút thắt “cổ chai”, bảo đảm điều kiện hoạt động cho xe tải trọng lớn đến xe siêu trường siêu trọng.

Hiện dự án tuyến đường sắt tốc độ cao đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt trong Quy hoạch mạng lưới đường sắt thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050, trong đó có chạy qua tỉnh Nam Định dài khoảng 31 km. Hệ thống đường thủy với các đoạn sông đều nằm trên các tuyến vận tải chính của đồng bằng Bắc Bộ. UBND tỉnh cũng đã ban hành Quyết định công bố mở luồng đường thủy nội địa gồm có: sông Múc thuộc địa bàn huyện Hải Hậu, sông Vọng thuộc địa bàn huyện Giao Thủy⁵.

Với hệ thống kết cấu hạ tầng giao thông được đầu tư cải tạo, nâng cấp, góp phần quan trọng để trong năm 2022, đã cấp giấy chứng nhận đăng ký thành lập mới cho 1.077 doanh nghiệp và 65 chi nhánh văn phòng đại diện với tổng số vốn đăng ký 10.768 tỷ; 6 tháng đầu năm 2023, Nam Định đã thu hút đầu tư: cấp giấy chứng nhận đăng ký đầu tư mới và điều chỉnh tăng vốn cho 11 dự án (bao gồm 8 dự án đầu tư trong nước và 3 dự án FDI) với tổng số vốn đăng ký khoảng 949 tỷ đồng và 127 triệu USD⁶.

3. Những khó khăn, thách thức đối với sự phát triển nhanh, bền vững

(1) Nam Định không có nguồn tài nguyên khoáng sản để phát triển công nghiệp khai thác. Đây là điểm đặc biệt của Nam Định. Do địa hình châu thổ, không có nguồn tài nguyên khoáng sản có thể khai thác. Nếu có thể, chỉ là tài nguyên đất đai, tài nguyên biển,

tài nguyên nước. Tuy nhiên, những tài nguyên này, muốn khai thác công nghiệp, cần có những đầu tư lớn và có công nghệ mới, nhà đầu tư thế hệ mới.

(2) Nam Định không có đường cao tốc, sân bay, cảng nước sâu. Riêng về đường cao tốc, hiện Nam Định chưa có yếu tố này. Về triển vọng, Nam Định có thể có đường cao tốc ven biển, kết nối với Thái Bình, Hải Phòng về phía Bắc và Ninh Bình, Thanh Hóa về phía Nam. Tuy vậy, để có được yếu tố hạ tầng này đòi hỏi đầu tư lớn và huy động nguồn tài chính cao.

(3) Chưa có tổ hợp, trung tâm công nghiệp, dịch vụ lớn; số khu công nghiệp của Nam Định hiện còn rất khiêm tốn so với các địa phương phát triển mạnh khu công nghiệp. Có rất ít các nhà đầu tư, đối tác chiến lược tầm cỡ quốc tế.

Bên cạnh đó, nguồn ngân sách tỉnh không thể có những đột phá, nguồn tài nguyên khoáng sản rất ít (hầu như không có mỏ quặng, mỏ đá hay các tài nguyên hóa thạch. Đầu tư công cũng chỉ đáp ứng được phần cơ sở đường giao thông và theo kế hoạch đầu tư trung hạn...

(4) Nguồn tài nguyên đất của Nam Định phần có thể chuyển đổi được chủ yếu thuộc diện đất lúa nên chuyển đổi sang công nghiệp, dịch vụ khó khăn. Vị trí địa lý nằm trong lòng châu thổ sông Hồng nên tiếp cận đến các trung tâm kinh tế đều xa cách hơn các tỉnh xung quanh.

4. Một số biện pháp xây dựng hạ tầng giao thông thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội nhanh và bền vững tỉnh Nam Định

Thứ nhất, tập trung phát triển một cách đột phá hệ thống hạ tầng. Trước hết, phát triển hệ thống đường cao tốc ven biển và cao tốc kết nối đường cao tốc ven biển với đường cao tốc Cầu Giẽ - Ninh Bình. Về trung hạn, phải hình thành tuyến cao tốc và phát triển hạ tầng số để thúc đẩy chuyển đổi số và phục vụ công cuộc chuyển đổi số.

Thứ hai, đầu tư nâng cấp và nâng cao vị thế thành phố Nam Định. Tạo đột phá về hạ tầng, về hệ thống đào tạo và các khu công nghiệp và liên kết vùng nam đồng bằng sông Hồng với Nam Định là trung tâm. Trước hết là liên kết với Hà Nội, Hải Phòng và 3 thành phố Thái Bình (Thái Bình), Phủ Lý (Hà Nam) và Ninh Bình (Ninh Bình) tạo nên để Nam Định thực sự trở thành trung tâm tiểu vùng phía Nam sông Hồng. Đồng thời, tập trung thiết lập các cơ chế, chính sách (thể chế) vượt trội để phát triển hạ tầng đô thị ở Nam Định thông qua những chính sách vượt trội về phát triển đô thị; về khai thác quỹ đất lân cận công trình hạ tầng; về vốn đầu tư công. Đặc biệt, tạo lập liên kết bốn thành phố và các vùng lân cận để trở thành điểm nhấn trong phát triển du lịch, dịch vụ khai thác nền tảng văn minh làng xã, văn minh lúa nước và văn minh đồng bằng sông Hồng.

Thứ ba, tập trung phát triển nguồn nhân lực, đặc biệt là nguồn nhân lực chất lượng cao. Do đó, cần kiện toàn hệ thống đào tạo của tỉnh Nam Định để nâng cao chất lượng đào tạo để không những đào tạo cho Nam Định mà còn là nơi đào tạo nguồn nhân lực cho vùng đồng bằng sông Hồng và cả nước. Tiếp tục khai thác nền tảng lâu đời của nguồn nhân lực dệt may để cung cấp nguồn nhân lực, đồng thời phục hồi hệ thống dệt may (thể hệ mới) để tận dụng ưu thế nguồn nhân lực dệt may của Nam Định và phát triển khu kinh tế Rạng Đông.

Thứ tư, tập trung xây dựng phát triển các vùng kinh tế trọng điểm theo Nghị quyết số 07-NQ/TU ngày 18/6/2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh. Hoàn thành việc mở rộng địa giới hành chính thành phố Nam Định trước năm 2025 theo Quy hoạch được phê duyệt. Phát triển đặc trưng và bản sắc của thành phố Nam Định như: khu Di tích lịch sử Quốc gia đặc biệt Đền Trần, chùa Phổ Minh...; hoàn thành một số dự án, công trình có tính điểm nhấn về hạ tầng, kiến trúc cảnh quan trên địa bàn thành phố.

Đẩy mạnh khai thác tiềm năng, thế mạnh vùng kinh tế biển, xã hội hóa các nguồn lực phục vụ phát triển kết cấu hạ tầng vùng kinh tế biển. Xây dựng, phát triển các đô thị ven biển như: Thịnh Long, Quất Lâm, Rạng Đông... theo hướng phát triển thương mại, dịch vụ, du lịch biển, nghỉ dưỡng...

Thứ năm, tăng cường liên kết vùng để tập trung phát triển du lịch khai thác văn hóa đồng bằng sông Hồng. Vì vậy, phát triển dịch vụ, du lịch Nam Định gắn với du lịch của cả vùng đồng bằng sông Hồng trên cơ sở khai thác văn minh vùng; văn minh lúa nước; văn minh làng xã; kết hợp du lịch với các lễ hội, ẩm thực và văn hóa.

5. Kết luận

Để tiếp tục phát triển, trở thành tỉnh khá của cả nước và khôi phục vị thế một trong ba thành phố lớn khu vực phía Bắc của thành phố Nam Định, trong giai đoạn đến năm 2030, tầm nhìn 2045, tỉnh Nam Định cần thực hiện các đột phá để phát triển kinh tế. Trong đó, đột phá về hạ tầng giao thông là điểm trọng tâm và để đạt được điều này thì vấn đề thu hút vốn đầu tư là chìa khóa thành công. Theo đó, cần thu hút được nguồn vốn đầu tư; đột phá về thể chế và đột phá về nguồn lực con người □

Chú thích:

1, 2. Báo cáo số 815/BC-CTK ngày 24/12/2022 của Cục Thống kê tỉnh Nam Định báo cáo về tình hình kinh tế - xã hội năm 2022.

3. Báo cáo Chính trị số 568-BC/TU ngày 08/9/2020 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Nam Định trình Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XX nhiệm kỳ 2020 - 2025.

4. Nghị quyết số 04-NQ/TU ngày 18/6/2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Nam Định về đẩy mạnh cải cách hành chính, nâng cao năng lực cạnh tranh, xúc tiến và thu hút đầu tư giai đoạn 2021 - 2025.

5. Phát triển hạ tầng giao thông để đẩy mạnh thu hút đầu tư. Báo điện tử Nam Định, ngày 14/9/2022.

6. Báo cáo số 281-BC/TU ngày 03/01/2023 của Tỉnh ủy Nam Định về tổng kết công tác năm 2022; phương hướng, nhiệm vụ năm 2023.